‘चन्द्र ज्योत्स्ना र कालो बादल’ कथा सङ्ग्रहको विधातात्त्विक अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको स्नातकोत्तर तह दोस्रो बर्षको दसौँ पत्रको प्रयोजनका लागि प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

दलमन पुन मगर

नेपाली केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपुर

२०७१

कृतज्ञता ज्ञापन

प्रस्तुत शोधपत्र मैले आदरणीय शोधनिर्देशक डा. मीरा प्रधानको प्रत्यक्ष निर्देशनमा तयार पारेको छु । आफ्नो अत्यन्तै कार्यव्यस्तता हुँदाहुँदै पनि सुरुदेखि अन्त्यसम्म अमूल्य समय दिएर आवश्यक सहयोग र समुचित मार्गनिर्देशन प्रदान गर्नु हुने श्रद्धय शोधनिर्देशकप्रति सर्वप्रथम हार्दिक कृतज्ञता प्रकट गर्दछु ।

यस शोधपत्रको तयारीका क्रममा सहयोग, सुझाव र प्रेरणा दिनुहुने नेपाली केन्द्रीय विभागका आदरणीय गुरुहरूप्रति आभार प्रकट गर्दछु । लेखनको आरम्भदेखि नै आवश्यक सामग्री उपलब्ध गराई आफ्नो जीवनका विविध पक्षका बारेमा जानकारी दिएर उचित सल्लाह, सुझाव र मार्गनिर्देशन समेत दिने आदरणीय शोधनायक श्री सनत रेग्मीज्यूप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

औपचारिक शिक्षाको यस तहसम्म आइपुग्न प्रेरणा, सहयोग र मार्गदर्शन गर्नुहुने मेरा पुजनीय पिता गनबहादुर पुन मगर, माता मेखमाली पुन मगर, दाजुहरू स्व. हस्तमान पुन मगर, भिमबहादुर पुन मगर र सुकबीर पुन मगर, दिदी सुकमाली रोका मगरप्रति चिरऋणीय छु । मेरो उज्ज्वल भविष्यको कामना गर्दै उचित शैक्षिक वातावरण सिर्जना गरिदिनुका साथै प्रस्तुत शोधपत्र लेखनका सन्दर्भमा आवश्यक पर्ने सामग्री जुटाउन आर्थिक सहयोग गरी यस कार्यलाई सरल, सहज तुल्याइदिनुहुने मेरा श्रीमति विनु रोका मगरज्यूप्रति पनि धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

त्यस्तै यस शोधपत्र लेखनको क्रममा सहयोग गर्ने हिक्मत रोकामगर, मदनमान सिंह रोकाया, लक्ष्मण तामाङ र छोरा दिपसन पुन मगर साथै व्यवस्थित तरिकाले कम्प्यूटर टाइप र सेटिङ्गमा सहयोग गर्नुहुने लोकेन्द्र थापामगरप्रति धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

अन्त्यमा म यस शोधपत्रको आवश्यक मुल्याङ्कनका लागि त्रिभुवन विश्वविद्यालय नेपाली केन्द्रीय विभाग कीर्तिपुर समक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

शैक्षिक सत्र : ०६६/०६७

त्रि. वि. दर्ता नं. : ६-२-४९०-३-२००५

परीक्षा क्रमाङ्क : २८२४३९

मिति : २०७१।२।८

....

दलमन पुन मगर

नेपाली केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपुर

२०७१

शोधनिर्देशकको मन्तव्य

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको स्नातकोत्तर तह नेपाली द्वितीय वर्षका छात्र दलमन पुन मगरले **'चन्द्र ज्योत्स्ना र कालो बादल' कथासङ्ग्रहको विधातात्त्विक अध्ययन** शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । अत्यन्त मेहनतका साथ तयार गरिएको यस शोधकार्यबाट म सन्तुष्ट छु । यस शोधपत्रको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि नेपाली केन्द्रीय विभाग समक्ष सिफारिस गर्दछु ।

मिति- २०७१।२।८

....

डा. मीरा प्रधान

(शोध निर्देशक)

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

नेपाली केन्द्रीय विभाग

कीर्तिपुर

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय
नेपाली केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर

स्वीकृतिपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागका छात्र दलमन पुन मगरले स्नातकोत्तर तहमा नेपाली विषयको दसौँ पत्रको प्रयोजनका लागि तयार गर्नुभएको **'चन्द्र ज्योत्स्ना र कालो बादल' कथासङ्ग्रहको विधातात्त्विक अध्ययन** नामक शोधपत्र स्वीकृति गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

१. प्रा. डा. देवीप्रसाद गौतम ....
(विभागीय प्रमुख)

२. डा. मीरा प्रधान ....
(शोध निर्देशक)

३. प्रा. मोहनराज शर्मा ....
(बाह्य परीक्षक)

मिति ....

विषयसूची

पृष्ठ

पहिलो परिच्छेद : शोधपरिचय १–६
१.१. विषय परिचय १
१.२. समस्या कथन १
१.३. शोधको उद्देश्य २
१.४. पूर्वकार्यको समीक्षा २
१.५. शोध कार्यको औचित्य, महत्त्व र उपयोगिता ५
१.६. शोधकार्यको सीमाङ्कन ५
१.७. शोधविधि ५
१.७.१.सामग्री सङ्कलन विधि ५
१.७.२.सामग्री विश्लेषणको सैद्धान्तिक आधार ६
१.८. शोधपत्रको रूपरेखा ६

दोस्रो परिच्छेद : विधातात्त्विक आधारमा कथाको सैद्धान्तिक परिचय ७–१६
२.१. विषय प्रवेश ७
२.२. कथाको परिचय र परिभाषा ७
२.३. कथाका तत्त्वहरू ९
क. कथानक १०
ख. पात्र/चरित्रचित्रण ११
ग. परिवेश (देश, काल र वातावरण) १३
घ. भाषाशैली १४
ङ. उद्देश्य १५
च. दृष्टिविन्दु १६
२.४. निष्कर्ष १६

तेस्रो परिच्छेद : 'चन्द्र ज्योत्स्ना र कालो बादल' कथासङ्ग्रहको विधातात्त्विक अध्ययन १८–५२
३.१. विषय प्रवेश १८
३.२. 'चन्द्र ज्योत्स्ना र कालो बादल' कथासङ्ग्रहको विश्लेषण १८
३.२.१. पृष्ठभूमि १८
३.२.२. कथानक १९
३.२.३. पात्र/चरित्रचित्रण ३१

३.२.४. परिवेश (देश, काल र वातावरण) ३४
३.२.५. भाषाशैली ३५
३.२.६. उद्देश्य ३८
३.२.७. दृष्टिविन्दु ४२
३.२.८. शीर्षक ४९
३.३. निष्कर्ष ५२

चौथो परिच्छेद : सनत रेग्मीको कथा यात्रा र कथागत प्रवृत्तिहरू ५५–८१
४.१. विषय प्रवेश ५५
४.२. सनत रेग्मीको सङ्क्षिप्त परिचय ५५
४.३. सनत रेग्मीको कथा यात्रा ६४
४.३.१. पहिलो चरण (२०२३–२०३५) ६६
४.३.२. दोस्रो चरण (२०३६–२०४६) ६७
४.३.३. तेस्रो चरण (२०४७ देखि हालसम्म) ६८
४.४. सनत रेग्मीको कथागत प्रवृत्तिहरू ७५
४.५. निष्कर्ष ८१

परिच्छेद पाँच : उपसंहार ८३-९०
५.१. निष्कर्ष ८३
५.२. सम्भावित शोध शीर्षकहरू ८८
परिशिष्ट १ ८९
परिशिष्ट २ ९०
सन्दर्भ सामग्री सूची

सङ्क्षेपीकृत शब्दसूची

क.सं.	क्रम संख्या
डा.	डाक्टर
त्रि.वि.	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
दो. सं.	दोस्रो संस्करण
ने. का.	नेपाली काङ्ग्रेस
ने. प्र. प्र.	नेपाल प्रज्ञा-प्रतिस्ठान
प्रा.	प्राध्यापक
मा. वि.	माध्यमिक विद्यालय
वि. सं.	विक्रम सम्वत्
सम्पा.	सम्पादक
स्व.	स्वर्गीय